
Cambridžský model? Bohužel ne

Cambridžský model? Bohužel ne

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

19.3.2009, rubrika: Názory, strana: 8, autor: Jakub Jirsa

Profesor Haňka poskytl čtenářům velmi dobrý vhled do reformy jedné z nejlepších univerzit na světě - Cambridžské (Budete i vy to, co jsme teď my?, HN 9. března). Nicméně prokázal mnohem menší pochopení pro jádro sporů mezi ministerstvem školství, resp. vedením reformního týmu, a vysokými školami.

Svou nespokojenost a obavy vyjádřila Česká konference rektorů, Rada vysokých škol, Univerzita Karlova a v poslední době také akademické senáty velké části univerzit, případně fakult. Nikdo nezpochybňuje potřebu reformy; mnohem menší shoda však panuje v otázce jednotlivých kroků, které ministerstvo navrhuje.

Druhým zdrojem problémů je netransparentní jednání ministerstva při přípravě nového vysokoškolského zákona (zatím bez jakékoli veřejné diskuse) a povaha »diskuse« nad nyní prý již mrtvou Bílou knihou. Veřejná diskuse v Čechách totiž vypadá poněkud jinak než v Anglii. Autoři Bílé knihy se omezili na vypořádání části poznámek a námitek (pokud byly zaslány na speciální emailovou adresu) a neobtěžovali se reagovat na výsledky diskusí na vysokých školách ani na články v tisku.

Jednou z mnohokrát zmiňovaných obav je vliv reformy na rozvoj společenských a uměleckých oborů (spolu například s matematikou, jejíž mnohé oblasti nemají jednoduché a rychlé uplatnění). Profesor Haňka si zřejmě neuvědomuje, že nemluvíme o změně či reformě systému vedení univerzit, v němž by figurovaly instituce s vlastními finančními zdroji, s vlastním endowmentem (nadací) ve výši několika miliard liber, jako jsou college v Cambridge. Reforma vysokého školství má v Čechách tu peprnou příchuť, že se jedná o změny ve spravování univerzit, které jsou chronicky podfinancované - a další akcentování ekonomického hlediska může znamenat likvidaci jednotlivých »nevýdělečných« oborů.

Rozdíl mezi reformou Cambridžské univerzity a přístupem ministerstva školství si dovoluji předvést na citátu profesora Haňky. Píše: »Univerzitní senát má dnes 21 členů, z nichž dva jsou externí a tři jsou studenti s omezeným právem účasti a hlasování. Školní/vědecká rada má 10 členů, z nichž dva jsou studenti, opět s právem účastnit se a hlasovat v otázkách, které se jich dotýkají. Konečně Finanční rada má 12 členů, z nichž 4 jsou externisté. Takto nastavený řídicí systém funguje v Cambridge již déle než patnáct let.« Externí aktéři tedy nepřesahují jednu třetinu počtu členů. Bílá kniha však navrhuje menšinový podíl akademických pracovníků ve správních radách, cituji poznámku 14 k paragrafu 76: »V modelovém příkladu by třetina členů správní rady mohla být navrhována orgány regionu a rozhodujících profesních svazů a třetina členů by byla navržena ministry financí a školství, mládeže a tělovýchovy a třetina akademickou obcí (z řad absolventů apod.)«. Ze strany ministerstva se dokonce objevil návrh vyloučit ze správních rad zaměstnance školy úplně. Na rozdíl od situace v Cambridge se snižuje efektivní možnost akademických obcí nadále ovlivňovat své směřování. Kdyby kroky reformního týmu směřovaly směrem, který popisuje pan profesor Haňka, bylo by to záslužné. Současné společenská a ekonomická realita však podle mne v České republice neumožňuje jednoduchý přechod na »model Cambridge« a navrhované kroky se s tímto modelem zcela míjejí.

Kdyby kroky reformního týmu směřovaly směrem, který popisuje profesor Haňka, bylo by to záslužné. Jenže se s ním míjejí.

O autorovi| Jakub Jirsa, Autor, odborný asistent na FF UK, je nyní na studijním pobytu na University of Cambridge